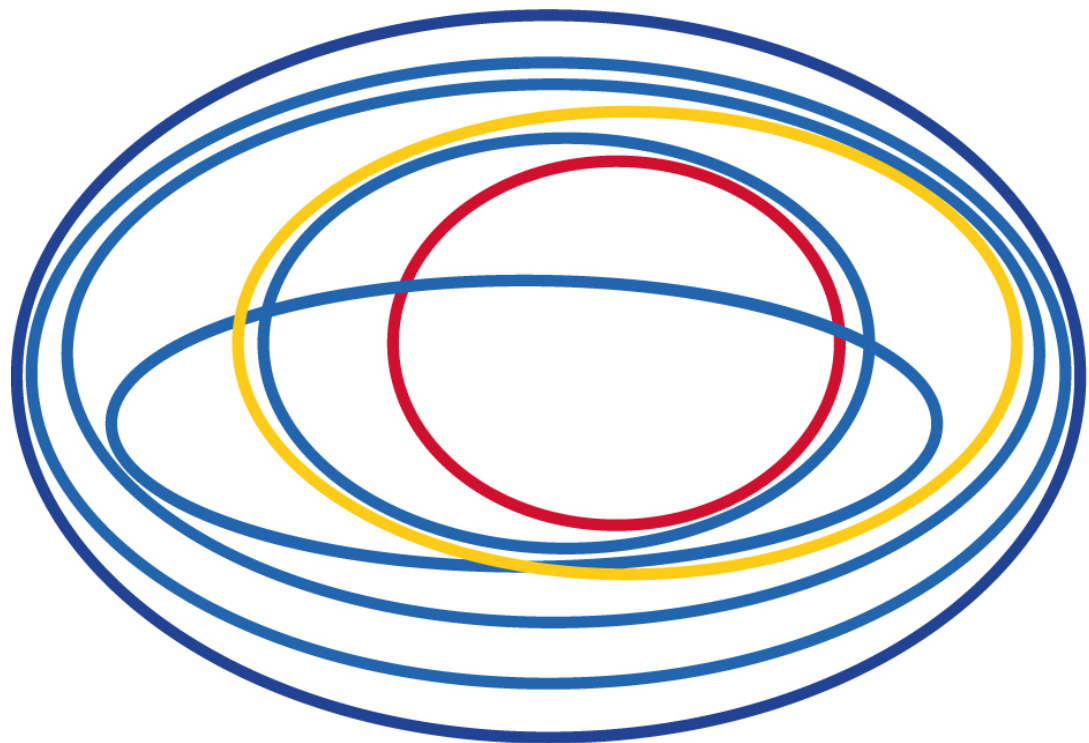

Jean Monnet Centre of Excellence

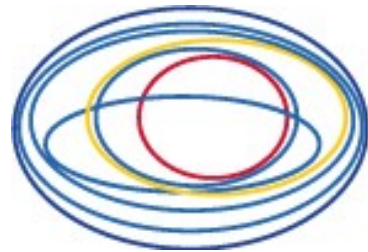

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Jean Monnet Centre of Excellence ved Universitetet i Agder

Differentiation and integration in the Nordics and Eastern Europe

Jean Monnet
Centre of
Excellence

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Hva er Jean Monnet Senteret ved UiA?

- Samlingspunkt for kompetanse og kunnskap om EU-fag
 - 17 eksperter fra UiA, fra PhD kandidater til professorer
 - Tverrfaglighet: Statsvitenskap, Sosiologi, Økonomi, Jus
 - Mål: skape koblinger mellom de forskjellige fagområdene innenfor europeiske studier, styrke **utdanning** og **forskning**, og **danne bånd** med akademiske institusjoner, politikere og allmennheten i Norge og andre land
-
- Finansiert av EU og UiA under EU-kommisjonens Erasmus pluss-program
 - Varighet: november 2020 til november 2023
 - Første og eneste Jean Monnet Senter i Norge

Jean Monnet https://multimedia.europarl.europa.eu/en/jean-monnet-president-of-high-authority-of-european-coal-and-steel-community-ecsc_P-002709_c 3

Hva handler UiAs Jean Monnet Senteret om?

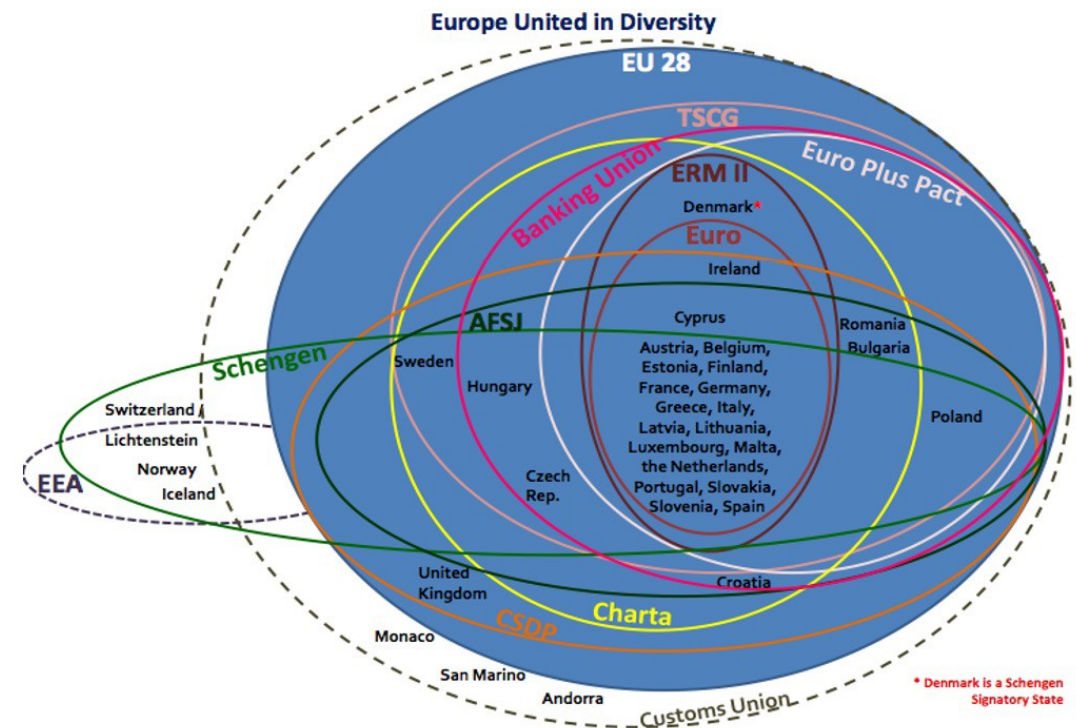
EU slik vi ofte ser det:

■ Member State ■ Out of the EU

<https://www.robert-schuman.eu/en/facts-and-figures-on-europe>

EU og Europa er mer kompleks:

Source: Tekin, Funda 2012, updated by Tekin, 2015.

+ BREXIT

Jean Monnet Senterets aktiviteter:

Forskning

- Nettverk konferanse 2022
- Bøker og artikler
- NFR Prosjekt

Undervisning

- Simulering (rollespill)
- Tverrfaglige gjeste-forelesninger
- Filmkvelder

Formidling

- Elevdagen
- UiA Åpen Dag
- Videoer
- Podcasts
- Panel-diskusjoner

Ta gjerne kontakt med oss!

Jean Monnet Senterets nettside:

- <https://jm-excellence.uia.no/>

Podcasts:

- <https://www.uia.no/om-uia/podkast/laboratories-of-differentiated-integration-in-a-post-brexiteurope>
- <https://jmcoelabs.captivate.fm/listen>

Videoer «EU kort fortalt»:

- <https://jm-excellence.uia.no/video/>

Erasmus+ prosjektside:

- <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/619967-EPP-1-2020-1-NO-EPPJMO-CoE>

UiO : ARENA Senter for europaforskning
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Hva forstår vi med handlingsrom i Norges forhold til EU?

John Erik Fossum, ARENA, UiO

Innholdet trekker veksler på boken «[Norway's EU Experience and Lessons for the UK: On Autonomy and Wriggle Room](#)»

Utfordring

- Hvordan forstå handlingsrom i dagens Europa som preges av kompleks gjensidig avhengighet?
- **Hvem** refererer vi til når vi snakker om handlingsrom?
- Hva legger vi i handlingsrom og er dette det mest sentrale begrepet?

Autonomi og handlingsrom

- Det er nyttig å tenke på handlingsrom som en underkategori av autonomi (statlig og individuell)
- Med autonomi tenker vi på det å ha egne (egengenererte) mål og vilje/evne (kapasitet) til å gjennomføre disse
- Autonomi er et mer dekkende begrep enn suverenitet og uavhengighet i dagens Europa som preges av kompleks gjensidig avhengighet

Handlingsrom – ulike dimensjoner I

- I forhold til ny EU-lovgivning
- I forhold til eksisterende EU-lovgivning
- Med hensyn til 'dynamisk homogenitet'
- Med hensyn til administrativ sammenveving
- Med hensyn til håndheving og sanksjonsmakt

Handlingsrom – ulike dimensjoner II

- Med hensyn til triangulære dynamikker: EU-Norge-UK
- Med hensyn til en stat som forlater EU (hvor sterke er de juridiske bindingene i forbindelse med exit?)
- Med hensyn til en stats eksterne relasjoner (utenfor EU)

Autonomi

- Målformulering
 - Klare mål og tydelig mål-middel kobling
 - En aktiv instilling til selv og omgivelser
 - Strategisk kunnskap om hva andre gjør
- Handlingsalternativer/mulighetsrom
 - omgå/sette til side regelverk
 - utvikle alternativer/bruke andre virkemidler
 - Kompensere for negative effekter
- Kapasitet/kapabilitet
 - politisk og institusjonell (og mht forholdet stat – samfunn)
 - juridisk-legal (even til å formulere og iverksette egne lover og regler)
 - økonomisk
 - kulturell
 - kompetanse/ekspertise

Autonomi

- Statlig versus individuell autonomi
 - Disse trenger ikke å samsvare i dagens Europa
- Autonomi har en viktig subjektiv komponent
- Forholdet mellom autonomi og handlingsrom er ikke alltid entydig

Sentralforvaltningens handlingsrom: *Robust styring i turbulente tider?*

Jarle Trondal
Universitetet i Agder
Universitetet i Oslo
University of California, Berkeley

Generelle utfordringer:

- Handlingsrom i tider med turbulens
- Robust forvaltning av politikk

Spesifikke utfordringer:

Hvordan balanserer offentlige tjenestemenn kryssende hensyn?

Fokus på sentralforvaltningen

Embetsverket er kritisk infrastruktur for offentlig styring og demokratiske prosesser

- Sentral for europeisk integrasjon uten fullt medlemskap
- Kritisk for den politiske prosess: agenda, iverksetting, utførelse
- Avgjørende for upartisk, ukorrupt politikk: Meritokrati
- Kritiske for langsiktighet i politiske perspektiver

Turbulens: En «ny» «normal», delvis drevet frem av europeisk integrasjon

- En metafor fra fysikken som understreker flytende temporale prosesser
- Importert til samfunnsvitenskapene: studier av løst koplede systemer som karakteriseres av lite strukturering
- Ofte betraktet som en dysfunksjon. Jeg vil fremheve turbulens som en forutsetning for offentlig styring. Spørsmålet blir da hvordan man organiserer og styrer under turbulens, ikke hvordan man blir kvitt det.
- Ulikt kriser: Turbulens ses på som et systemtrekk, har lav intensitet og utgjør ingen systemtrussel.
- I likhet med kriser omfatter turbulens interaksjon mellom hendelser, krav og støtte som varierer, er uforutsigbar, vanskelig å forutsi, og gjerne ikke konsistent. Men ulikt kriser scorer turbulens moderat på disse faktorene.

Hvordan styre under turbulens?

Tre ideer:

- Resiliens: "Tilbake til start": En statisk ide om sosiale fenomener og turbulens som dysfunksjonelt: Konservativt og "bouncing back"
- Agility/smidighet: "Full fart fremover"
- Robusthet: En dynamisk både/og ide om sosiale fenomener, mens som opprettholder en forutsetning om også å styre med fortiden: **Finne balanser**

En illustrasjon: Flernivåstaten

Utgangspunktet er et samordnings-/styringsdilemma hvor balanser er umulig:

Sterk styring og samordning på ett styringsnivå er uforenlig med tilsvarende styring og samordning på tvers av styringsnivåer

Governing the Contemporary Administrative State

Studies on the Organizational Dimension of Politics

Jarle Trondal

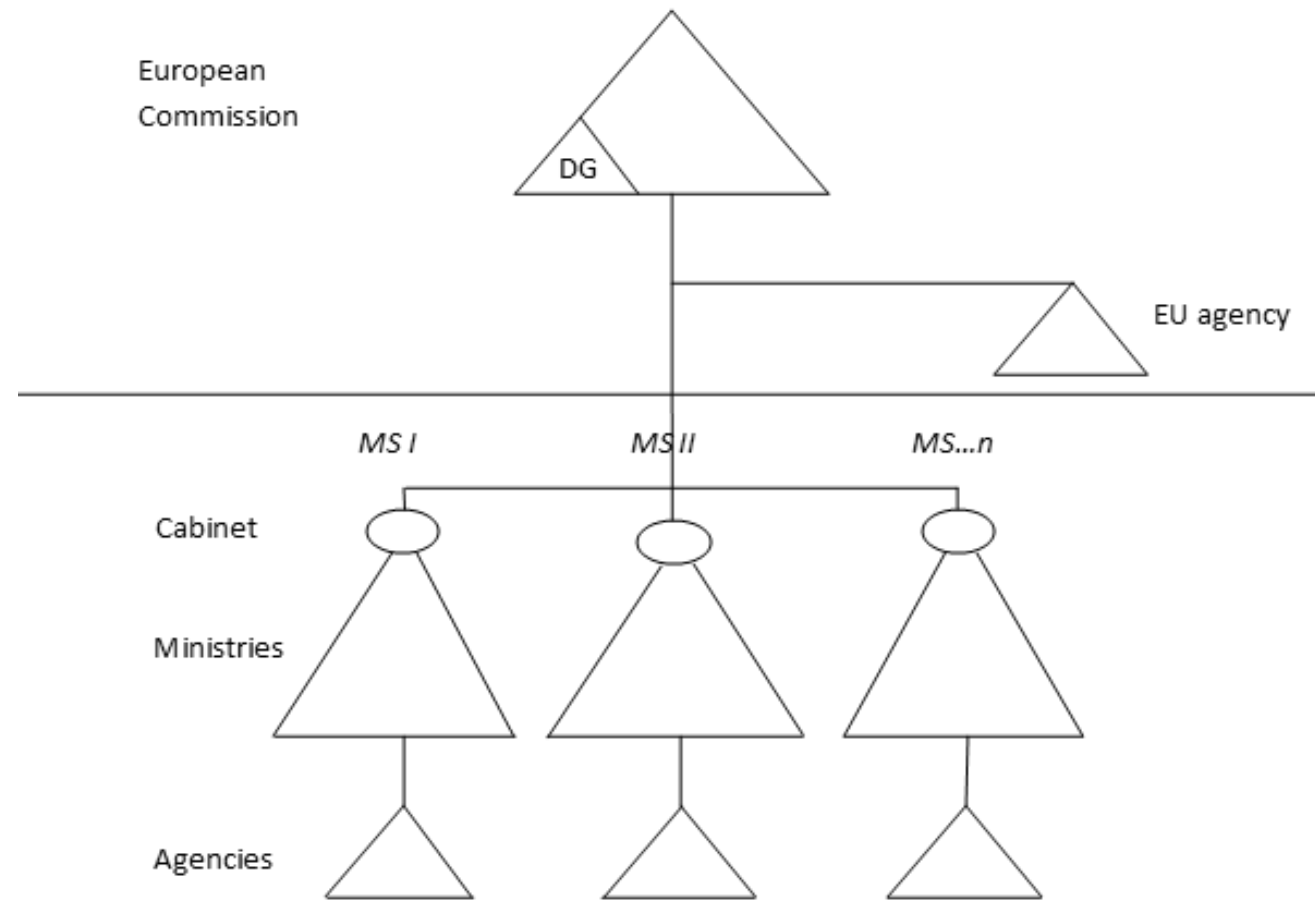

palgrave
macmillan

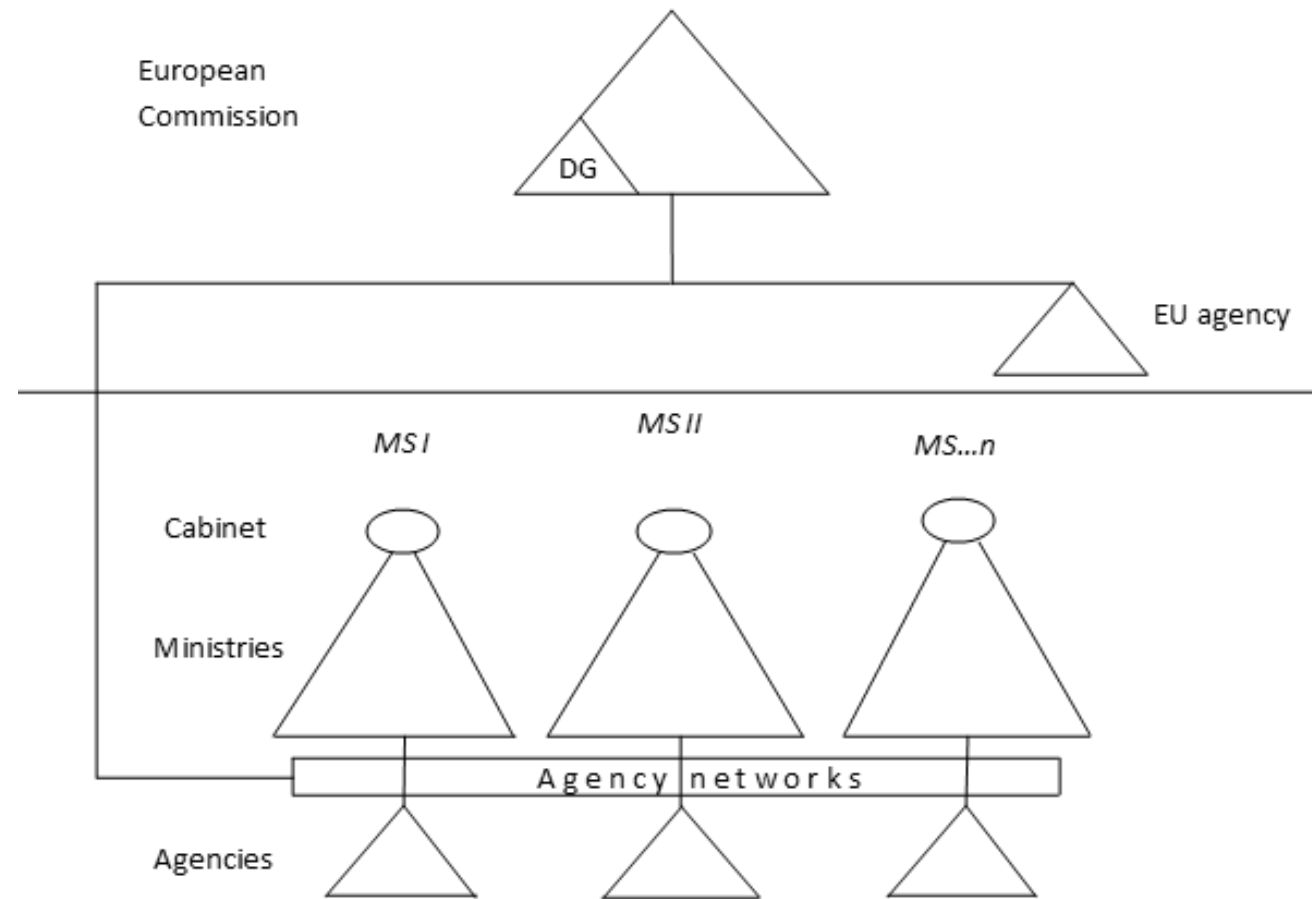
To fundamentale skift i staten som utfordrer forvaltningens rolle i demokratiet og dets evne til å forvalte balanser i statsstyret:

- 1) Et intern skifte: Strukturell oppstykkning av statsapparatet
- 2) Et ekstern skifte: Overnasjonal forvaltning med kapasitet til selvstendig politikkutvikling (og iverksetting)

EU level

EU level

National level

Mulige konsekvenser for offentlig styring

- Mer enhetligiverksetting/praktisering av EU-politikk/-lovgivning (dvs. mindre rom for nasjonal tilpasning i så måte)
- Mindre rom for nasjonal forvaltningspolitikk og samordning
- Mindre demokratisk kontroll
- Samkjøring ("pooling") av administrative ressurser mellom land
- Spredning av "god styring" gjennom transnasjonale nettverk

Effekter i norsk sentralforvaltning – noen korte inntrykk

Sentralforvaltningsundersøkelsene

	<i>1996</i>	<i>2006</i>	<i>2016</i>
N	1497	1874	2322
Response rates	72%	67%	60%

Prosent tjenestemenn som rapporterer at de gjør følgende prioriteringen følgende hensyn er i konflikt

	<i>Ministry</i>	<i>Agency</i>
Primarily follow the wishes of own political leadership	11 %	15 %
Try to combine the wishes of own political leadership and EU law	84 %	68 %
Primarily follow the requirement of EU law	5 %	17 %
N	608 (100)	476 (100)

Fra NFP: Norsk forvaltningspanel:

Type konflikt: Relativt lite konflikt

	1	2	3	4	5	Totalt
Mellom EU reglenes krav og ønsker fra politisk ledelse	56 %	22 %	18 %	3%	1 %	1178 (100)
Mellom EU reglenes krav og administrativ praksis	51 %	26 %	19 %	4 %	1 %	1178 (100)

1 = ikke i det hele tatt, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad

Hva gjør tjenestemenn ved konflikt?

Primært EU-reglene, så politiske signaler, så adm. praksis

	1	2	3	4	5	Totalt
EU-reglenes krav	2 %	5 %	26 %	55 %	12 %	341 (100)
Ivareta politisk ledelses ønsker	3 %	10 %	33 %	42 %	11 %	340 (100)
Ivareta eksisterende administrativ praksis	3 %	23 %	46 %	24 %	4 %	340 (100)

1 = ikke i det hele tatt, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad

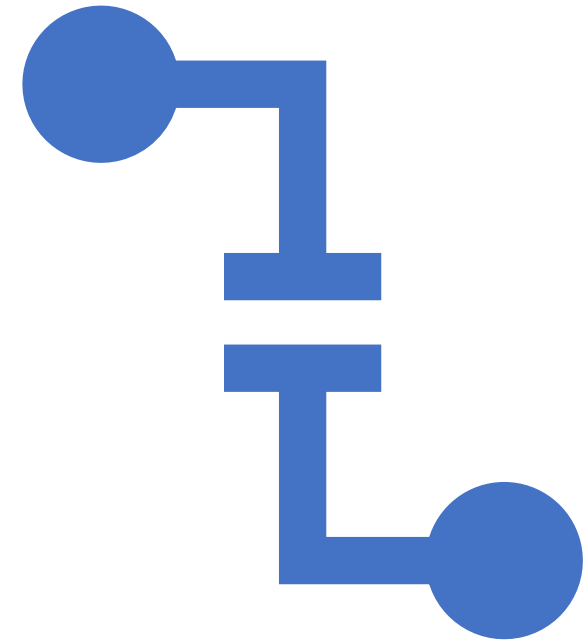
Implikasjoner: 1) Ingen fundamentale, 2) Harmonisering av praksis, deretter spredningseffekter og autonomisering, 3) lite å påvirkning av ansvarsforhold og handlingsrom

	1	2	3	4	5	Totalt
Øker spredningen av god styring og forvaltningspraksis på tvers av land	20 %	24 %	36 %	15 %	5 %	716 (100)
Øker uavhengighet for norske fagmyndigheter (direktorat og tilsyn)	27 %	34 %	30 %	6 %	2 %	582 (100)
Reduserer handlingsrom for nasjonal politikk	21 %	31 %	38 %	8 %	2 %	730 (100)
Gjør ansvarsforhold uklare	34 %	42 %	20 %	3 %	1 %	718 (100)
Harmoniserer praktisering/anvendelse på tvers av land	19 %	14 %	37 %	25 %	5 %	678 (100)
Fører til bedre utnyttelse av administrative ressurser på tvers av land	32 %	27 %	28 %	10 %	4 %	634 (100)

1 = ikke i det hele tatt, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad

Oppsummert: Robusthet: Finne rimelige balanser

- Politiske signaler, lojalitet og nasjonal autonomi
- Faglig uavhengighet og byråkratisk styring
- Lovmessighet og europeisk integrasjon

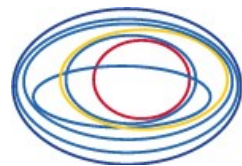

Takk for oppmerksomheten

Jarle.trondal@uia.no/jarle.trondal@arena.uio.no

Disclaimer

This presentation is part of the of the programme of UiA's Jean Monnet Centre of Excellence. It reflects only the authors' views. The European Education and Culture Executive Agency and the European Commission are not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Jean Monnet
Centre of
Excellence

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

